

S. K. TREMAYNE

LESKEN- PEILI

SUOMENTANUT ILKKA REKIARO

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

Text and data mining prohibited.

Englanninkielinen alkuteos *The Widow's Mirror*

Copyright © S. K. Tremayne 2027

Published by arrangement with Rachel Mills Literary Ltd.

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2026

Kustannusosakeyhtiö Otava
Uudenmaankatu 10, 00120 Helsinki
tuoteturvallisuus@otava.fi

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-51227-1

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2026

Tekijän saate

Näillä sivuilla kuvailemani maalaus on oikeasti olemassa: *Ennakko-aavistus*, Walter Nesslerin ahdistava näky toisen maailmansodan pommitusten liekeissä palavasta Lontoosta. Nessler maalasi sen vuonna 1937 ennen kuin Lontooseen oli pudotettu yhtäkään saksalaista pommia. Teos asetettiin Lontoossa näytteille kohtalokkaana aamupäivänä 7. heinäkuuta 2005.

1. luku

Jouluvalot ovat vielä seinillä, mutta ne repsottavat väsyneinä; yksinäinen kuusi on kallelleen kuin pubin seinään nojaileva juoppo. Kadun toisella puolella mies kumooa noin viittäkymmentä tyhjää viskipulloa valtavaan kierrätyslaariin.

Betty Spargo katselee miestä hetken ja kääntyy sitten viekaasti hymyillen minuun päin. ”Hänellä näyttää joulu sujuneen hyvin.” Betty vaikenee. ”Tai hyvin huonosti.”

Minä nauran.

Vain 147-senttinen isoäitini on pukeutunut mustaan ja tartaaniin. Varsin värikkääseen tartaaniin. Hänen violetin ja vinon baskerinsa alta kurkistaa punaiseksi värjättyä tukkaa. Kokonaisuus saa hänet näyttämään palosammuttimen kokoiselta skotlantilaiselta vallankumoukselliselta, joka punoo juonia kalan kilohinnan pudottamiseksi. Tänään hän on lisännyt asuunsa sinapinkeltaisen huivin, ja hänen saapikkaansa kopisevat torin nupukivillä, kun kiiruhdamme kohti hänen havittelemaansa aarretta.

”Joko kerroin, että meillä on St. Mawesissa uusi pastori?”

”Et, mummu.”

”No meillä on. Enkä luota siihen miekkoseen.”

Silmäilen häntä varautuneesti. On mahdollista, että hän vain kiusoittelee.

”Jatka. Mikset luota?”

”Kiiltonahkakenkien takia!” mummu sanoo kuin se muka todistaisi jotain, ja minä puoliksi uskon häntä. ”Eihän Cornwallissa kukaan käytä kiiltonahkakenkiä.”

Minä naureskelen. ”Eikös sinulla ollut kiiltonahkasaapikkaat joku vuosi sitten? Olen aika varma –”

Betty ei enää kuuntele, koska on iskenyt silmänsä kohteeseen: pian hän pääsee tinkimään.

Sam Moyle, ryhdikkäänä pitkässä valkoisessa takissa, säteilee nähdessään Bettyn lähestyvän. ”Siellä hän tulee, kalakauppiaiden kauhu!”

Betty läimäyttää häntä kuin hävytöntä lasta. ”Olepa ihmisiksi, Sam. Minä tulin tänne, jotta pääset pistämään rahoiksi.”

”Pikemminkin syyttämään minut vararikoon.”

Betty tuhahtaa ja osoittaa pulskan näköisiä meriahvenia. ”Haluan noita kaksi, ja muista hyvät tavat, minulla on nykyään invapysäköintilupa, joskaan en muista miksi.”

Sam hekottaa ja alkaa ujuttaa kaloja muovipussiin. ”Varmaankin puheripulin takia. Kas siinä. Tekee yhteensä kahdeksantoista puntaa. Äläkä väitä vastaan.”

”Kahdeksantoistako?” Betty teeskentelee järkyttynyttä. ”Vannikkeitako sinä niille syötät?”

”Betty hyvä, ne ovat kornilaisia. Ja villejä. Hyvä on, seitsemäntoista.”

Sam heittää virnistäen pussin Bettylle, ja me jatkamme matkaa. Hetken aikaa katurästeltyämme mummu kääntyy minuun päin kasvoillaan pikkuisen omahyväinen ilme.

”Aina kannattaa tinkiä. Kauppiaat tykkäävät siitä. Enkö minä sanonut, että saisin hintaa alas?”

Betty ojentaa kalat minulle, kun kävelemme kohti laituria ja Falmouthin keskustaa. Tähän ankeaan vuodenaikaan, tammi-kuun alkupuolen alhossa, kaupungin hohdokkuudesta ei ole tietoaakaan. Turistit kaikkosivat ajat sitten ja puolet ravintoloista on suljettu. Vain me paikkakuntalaiset olemme nyt täällä. Samat kasvot ruokakaupassa, samat sauhuttelijat Victory-pubin edustalla,

samat lokit huutelemassa yhteen käpertyneille kaupunkilaisille, kuin nämä esittäisivät kelvotonta komediaa ja ansaitsisivat ivaa. Mutta satamassa on vilkasta – kenties meri on unohtanut katsoa almanakkaa. Merivoimien isot laivat kilpailevat tilasta ruostuneiden konttilaivojen kanssa, ja pienet kalastusalukset keikkuvat niiden välissä kuin muoviankat kylpyammeessa.

Betty jatkaa rupattelua lähestyessämme laituria. ”Sinun kuule oikeasti kannattaisi ruveta riiustelevaan Jago Moylen kanssa. Olenko maininnut asiasta?”

”Ehkä kolmetuhatta kertaa, Bets.”

”Se on ainoa keino saada ilmaista makrillia.”

”Betty –”

”Jämerät hartiat, ripaus merirosvoa, pari kelvollista paattia. Voiko enempää vaatia?”

”Hän pitää Newquayn surffaritytöistä”, minä sanon pokerina.

Betty käkättää niin kovaa, että vastaan tuleva koiran kävelyttäjä vilkaisee meihin. ”Pah, kamalia ruipeloita! Eikös Jago ole Samin veli? Moylen miehiä. He tykkäävät kunnon naisista. Selaisista kuin sinä.” Hän nipistää poskeani kiintyneesti. ”Kunnon *pyöreistä* naisista.”

Jago Moyle, kuin oman legendansa kutsumana, kohoilee näkyviin ja vilkuttaa meille veneestään. Hän seisoo toinen käsi reelingillä, toinen pidellen höyryävää kuppia. Hän näyttää karaistuneelta ja ahavoituneelta kuten yleensäkin miehet, jotka oikeasti asuvat rannikolla.

”Päivää!” hän huikkaa.

Betty vie kädet suun molemmin puolin ja huutaa vuorostaan: ”Olet odottanut varta vasten meitä!”

Jago nauraa. Hänen sydämellinen äänensä tuntuu lämpimältä näin kylmässä. ”Tämä on kymmenes ylitykseni tänään, mutta sovitaan niin.”

Betty kääntyy minun puoleeni ja tökkäisee käsivarttani. ”Siinä kuult. *Toimelias* mies. Voisit huonomminkin valita.”

”Betty, minä en tarvitse miestä.”

”Et niin, mutta sinun tarvitsee nauraa enemmän.” Hän tutkaillee minua pienillä, terävillä silmillään, joilta ei jää mitään huomaamatta. ”Karenza, sinä kuule teet ihan liikaa töitä. Leivot aina minulle kakkuja, ja sekaannut niihin karmiviin juttuihinkin. Etkö voisi vaihtaa ammattia?”

”Mummu, nyt on liian myöhäistä”, minä sanon puolileikilläni. ”Sitä paitsi minä tarvitsen kaikki mahdolliset työt. Tarvitsen asiakkaita.”

Se on totta. Asuntolainani on pieni, mutta rahat eivät silti tahdo riittää.

Kylmä tuuli nykii takkiani kuin ärsyttävä pikkulapsi. Katseen, kun Betty nousee veneeseen ja sitten vilkuttaa kuninkaallisesti kuin olisi lähdössä Australiaan katsastamaan imperiumia eikä pieneen kunnalliseen asuntoonsa St. Mawesiin. Jago auttaa hänet sisälle luontevan kohteliaasti, kääntyy, vastaa katseeseeni ja nostaa kuvitteellista hattua.

”Karenza, tule sille oluelle seuraavalla kerralla!” Jago huutaa. ”Onhan sitä jostain aloitettava.”

Pyöräytän silmiäni. En usko, että Jago on tosissaan, sillä minä tunnen itseni.

Olen 38-vuotias ja tuiki tavallinen. Keskimittainen, keski-kokoinen, keskiharmaa tukkani on tottelematon, ja kasvojani voisi luonnehtia miellyttäväksi mutta mieleenpainumattomiksi. Eikä se ole huono asia, kuten olen päätenyt ajattelemaan, ainakaan minun työssäni. Siitä huolimatta nautin flirttailusta ja hymyilen kääntyes-säni takaisin hiljaisille kaduille.

Kotimatkanani on lyhyt. Kävelen kaupungin toiseksi parhaan fish and chips -paikan ohi. Sieltä leviää etikanhajua. Thai-kahviloiden

ja tapas-ravintoloiden koristelyhdyt keikkuvat tuulella. Kummistakaan ei ensi silmäyksellä näy, ovatko ne auki vai kiinni. Ja niiden takana hämöttää sataman teollinen rehelliisyys. Asuntoni on pittoreskin, ränsistyneen, suolaveden pureskeleman kauppakadun päässä, missä katu avautuu aukioiksi. Siellä on tilavia pubeja ja merimuseo ja lasi- ja teräspintainen kerrostalo, joka tuntuu nousseen kuin vahingossa vanhojen talojen siimekseen – joskin se on esteettisesti aika viehättävä ja puhdaspiirteinen vahinko. Kerrostalossa sijaitsevasta asunnosta on myös mahtavat näkymät.

Minun asunnostani.

Nousen portaat, avaan lukon ja oven, nakkaan kalat jääkaappiin, riisun kengät jalasta ja rojahdan sohvalle. Puhelimen lasken pöydälle väärin päin.

Ikkunasta avautuva näkymä ulottuu satamalahdelta Carrick Roadsin suistoon. Haukahtelevat aallot törmäilevät aallonmurtajaan, huvipurret vaappuvat taistelulaivan nostattamilla mainingeilla. Ja kaukana siintäviä vihreitä kukkuloita verhoaa utu lyhyen päivän nyt kuollessa.

On aika panna musiikki soimaan. Kaipaen aina musiikkia. Hetken epäroityäni valitsen mongolialaista folkrockia. The Hu ottaa kappaleisiinsa jopa kotkien ääniä. Nautin bändistä. Toisinaan haluan jotain tällaista täysin pimeää heittääkseen ajatukset mielestäni.

El Törkimys, maanis-depressiivinen rescue-kissani, johon mikään tässä maailmassa ei tee vaikutusta, silmäilee minua sarkastisesti mutta raukeasti toisesta nojatuolista. Kameleonttini Otto on sonnustautunut täplikkööseen himmeänharmaaseen ja riippuu ylösalaisin ison läpinäkyvän terraarionsa katosta. Sen koti on täynnä viihtyisää kasvillisuutta, ja siellä on ilmankostuttimia ja mukavasti lämmittävä uvb-lamppu.

”Moi, Otto.” Isken sille silmää. Se vastaa samalla tavalla. Toisaalta

Otto vinkkailee vähän väliä katsellessaan maailmaa vain toisella viisaalla matelijansilmällään.

Juuri kun olen kaatanut teetä mukiin, musiikki lakkaa ja tuulenpuuska osuu koko seinän korkuisiin ikkunoihin. Se on hinta, jonka maksan näköalastani. Kaikki sääilmiöt käyvät ensimmäisenä minun kimppuuni.

Minnie suorastaan rakasti tuulta.

Ajatus rynnii esiin ennen kuin ehdin pysäyttää sen. Näin käy usein. Tyttäreni Minnie kiljuu naurusta ollessamme piknikillä eräällä Cornwallin kukkulalla, ja hänen tukkansa hulmuu kuin viiri navakassa kesätuulessa. Hän oli kahdeksanvuotias, kun meri otti hänet. Olimme nukkumassa, Kyle ja minä. *Nukkumassa*. Minnie oli kävellyt unissaan vuosikaudet, mutta sinä iltana, sinä ainoana iltana, jätimme oven lukitsematta. Oven, joka johti kadun yli St. Mawesin lahdelle. Hän nousi yöllä vuoteesta, käveli ovesta ulos ja kadun yli satamalahteen. Jago Moyle, joka siihen aikaan oli venehommissa Coverackin kylässä, löysi hänen kelluvan ruumiinsa seuraavana päivänä. Minniellä oli päällään Primarkista ostettu pyjama.

Minulta pääsee helposti itku, kun kuulen sanat ”Primarkin pyjama”. Tai pelkän vaatekauppaketjun nimen.

Taistelen vastaan. Muistoa vastaan. Kamalaa, hirveää, loputonta muistoa siitä yöstä, johon päättyi moni asia: rakkaan tyttäreni elämä, ja sen myötä minun entinen elämäni, avioliittoni, onneni aika, kaikki elämässäni.

Nyt riittää.

Hieraisen toisella kädellä kasvojani, pakotan muiston mielestä ja otan käteen teemukin, sillä haluan jotain kuumaa, väkevää ja vakauttavaa.

Puhelin soi. Pirinä ravisuttaa minut ajatuksistani, ja hyvä niin. Kaappaan puhelimen käteen. Sitten katson numeroa.

Tuntematon.

Emmin. Usein annan tuntemattomien soittojen mennä vastaan ja soitan takaisin, kun minulle sopii. Vähäiset asiakkaani tietävät, että minä soitan takaisin. Mutta jostain syystä vastaan nyt tähän.

”Karenza Bray.”

”Tohtori Bray?” Matala miesääni, yläluokkainen ja pingottunut. Kuin puhuja yrittäisi kuulostaa tyyneltä mutta ei onnistu. ”Nimeni on Tom Hatherley. Toivottavasti en soita huonolla hetkellä.”

Hatherley? Jokin soittaa kelloja, mutta en tiedä miksi. Suoristan hieman selkääni. ”Mitä asia koskee?”

”Tehän olette entinen oikeuspsykologi ja pidätte nykyisin yksityisvastaanottoa, eikö niin?”

”Kyllä. Toimin nyt terapeutina.”

”Autoitte sitä perhettä, niitä pelästyneitä lapsia.”

”Niin...”

Pieni tauko. Sitten Tom Hatherley jatkaa. ”Minulle sanottiin, että otatte vastaan epätavallisia tapauksia.”

Adjektiivi saa minut pihisemään. Olen kuullut samaa ennenkin: ”haamujen kallonkutistaja”, ”paranormaalien psykologi”, nainen joka selvittää kummittelua ”rikosteknisesti”. Kaikki se on perätöntä, mutta on tietty syy siihen, miksi minuun otetaan yhteyttä, kun ilmenee kummallisia asioita. Tiedetään, että sellaiset tapaukset kiinnostavat minua. Minä pidän omalaatuisuudesta. Kukapa ei haluaisi uppoutua mysteereihin? Etenkin kaikkein suurimpaan mysteeriin.

”Minä otan vastaan *kompleksisia* tapauksia”, muotoilen varovasti. ”Traumoja, surua, käyttäytymishäiriöitä.”

”Niin arvelinkin, tai siis sen käsityksen olen saanut.”

”Eli?”

”No tuota. Katsokaas kun... tätä on... vaikea selittää...”

Otan kynän käteen tehdäkseni muistiinpanoja. Olen huomannut, että tärkeimmät tiedonjyvät paljastuvat joskus aivan ensimmäisessä keskustelussa. Mutta Hatherley pysyy vaiti.

”Herra Hatherley, jos haluatte minulta apua, olen valmis kuuntelemaan. Mutta teidän pitää puhua.”

Hän huokaisee, kenties helpotuksesta. ”Kyse on tyttärestäni Ivystä. Hän on muuttunut. Käyttäytyy oudosti.”

”Millä tavalla oudosti?”

Hän vaikenee taas. Tämä on hänelle hyvin raskasta. ”Hän ei ole terve. Hän puhuu kaikenlaista ja tekee kaikenlaista, enkä enää tiedä, mikä on todellista.”

”Millaista kaikenlaista?”

”Sellaista, jossa ei ole järkeä.” Hatherley vetää henkeä mieteliäänä. ”Näin samaa aiemmin, Mariannessa.”

Nimi lipsahtaa hänen suustaan kuin vahingossa. Kynäni pysyttelee koholla paperista, ja puolen sekunnin ajan olen vähällä keskeyttää hänet. *Mariannessa?* Tämäkin nimi kutittaa muistiani, kuten kuullessani vanhan laulun, jonka olen unohtanut.

Lopulta jokin lokahtaa. Hatherleyn nimi on todellakin tuttu.

”Hetkinen, oletteko te *Thomas* Hatherley? Se taiteilija? Joka asuu Zennorissa?”

Tauko. ”Oletteko te kuullut minusta?”

”Pikkuisen.” Myönnän tämän auliisti.

Sen sijaan en myönnä, että olen nähnyt hänen töitään aikakauslehdissä ja nettisivuilla. Hän on sen verran kuuluisa, että jopa minä olen havainnut hänet, vaikken ole mitenkään erityisen kiinnostunut taiteesta. Muistan myös nähneeni hänen nimensä yhteydessä sanat *nero* ja *loistava* ja *rikas*, samoin kuin sanat *kylmäkiskoinen*, *hankala* ja *menevä mies*.

”Miksi siis kuuluisa taiteilija soittaa talvi-iltana oikeuspsykologille?”

”Ei kuuluisa”, hän sanoo jälleen kärsivällä äänellä. ”Ei oikeastaan. Eikä sillä ole sitä paitsi nyt väliä.”

Alkaa uusi hiljaisuus. Minun täytyy tivata. ”Tom, miksi varsinaisesti haluat apua? Mikä tyttärelläsi Ivyllä on hätänä?”

Seuraava tauko on niin pitkä, että luulen hänen katkaisseensa puhelun. ”Hyvä on”, hän sanoo. ”Annetaan asian olla toistaiseksi.”

”Odota. Malta hetki.”

Kuulen taas huokaisun, alavireisen ja pitkän, kuin antautumisen merkin. Ja kun hän puhuu, kuulostaa siltä kuin sanat olisi väkisin kiskottu hänen suustaan päivien ja viikkojen ja kuukausien mittaan.

”Luulen että hän on *riivattu*.”

2. luku

Automatka Zennoriin on yhtä matelua Cornwallin talvessa.

Falmouthista St. Ivesiin siniharmaat pikkukaupungit värjöttelevät kylmässä ja maantiet kiiltävät eilisestä sateesta. St. Ivesin jälkeen ajan langanohutta rannikkotietä kohti Zennoria ja maailma avautuu – ja nielaisee minut pureskelematta. Mahtavat ranta-jyrkänteet syöksyvät levottomaan mereen, ikivanhat jäkälän karstoittamat kiviaidat erottavat peltoja toisistaan. Muistan isäni Stuartin joskus sanoneen, että nämä Zennorin lähiseudun muurit, rapautuneet mutta edelleen pystyssä pysyvät, ovat ”vanhimmat ihmisen tekemät rakennelmat, jotka yhä palvelevat alkuperäisessä tehtävässään”. Niillä on ikää tuhansia vuosia.

Isällä on tapana liioitella järjestömästi, mutta muistan usko-neeni häntä jo epäluuloisena teininä. Nämä vanhat kiviaidat, nämä järkälerivit ovat kuin kauhistuttavia hampaita, joiden juuret ovat kasvaneet maan leukaan. Ne todella ovat *hyvin, hyvin vanhoja*.

Tie kapenee. Zennor näkyy – se kyyristelee talvihämärässä kohoavien, graniittilohkareiden kruunaamien kallioiden ja rinteiden ja jyrkänteiden ja pauhaavien aaltojen välissä. Kylä näyttää täsmälleen samanlaiselta kuin tullessani tänne edellisen ker-ran ihmisikä sitten. Silloin vietettiin kesäjuhlia kylän nuutuneessa mutta viehättävässä Tinnors Arms -nimisessä pubissa. Pääsin tänne erään ystävän kyydissä, ja muistan, että jopa elokuun porottavassa auringonpaisteessa paikka vaivasi minua. Sen kama-

lan synkässä kauneudessa oli jotain surullista, tiettyä primitiivistä ihanuutta. Jotain, josta lähtiessä olo aina hieman helpottui. Kun selvisi takaisin St. Ivesiin.

Nyt kylässä on vain paikallisia asukkaita, joilla ei ole muutaakaan paikkaa minne mennä. Kirkko seisoo kylän keskellä, sen kaari-ikkunat ovat pimeinä, mureneva torni uhmaa hyytävää puhuria.

Muistan tarinat. Kaikki tänne uteliaina tulevat tuntevat ne. Esimerkiksi tarinan Zennorin merenneidosta, joka viekotteli komean laulajan meren syvyyksiin ja kätki terävät hampaansa kauneudellaan. Aleister Crowley, edvardiaanisen ajan satanisti, joka julisti olevansa Suuri Peto, perimätiedon mukaan kuljeskeli näillä kukkuloilla mumisten kirouksia todellisia ja kuvitteellisia viholisiaan vastaan. Lisäksi kerrotaan noidista, kummituksista, demoneista ja niitäkin pahemmista olennoista.

Hatherleyst ovat valinneet mainion paikan menettää järkensä. Jos siitä on kyse.

Jatkan matkaa ja katson kelloa, mutta en ole myöhässä. Lähdin Falmouthista syötyäni myöhäisen lounaan ja luettuani tunnin tai pari Tom Hatherleystä ja tämän tyttärestä sen mitä löysin. Hatherleystä tietoa oli helposti tarjolla. Hän on menestyvä taidemaalari ja kuvanveistäjä, ja hänellä on ollut näyttelyitä St. Ivesissa, Lontoossa, Berliinissä ja New Yorkissa. ”*Rohkea, ehdoton lahjakkuus*” muutaman vuoden takaisen ihailevan artikkelin mukaan. Löysin hänestä myös kuvia, joissa hän poseeraa teostensa vieressä siihen teennäisen huolettomaan tapaan, jota taiteilijat suosivat. Komea. Itsevarma. Sellainen mies, joka kukoistaa ateljeissa ja loft-asunnoissa, joiden katto on liian korkea ja huonekalut ovat liian matalia.

Eräässä artikkelissa mainittiin hänen ”vetovoimainen mutta pahamaineisen piikikäs” luonteensa. Muuan kriitikko ylisti hänen

varhaistuotantonsa ”brutaalia rehellisyyttä ja karua uljautta”. Minulla ei ollut harmainta aavistusta, mitä hän tarkoitti, sillä katsoessani Hatherleyn veistoksia näin metallista, luista ja kivistä tehtyjä rosoisia muotoja. Näin jotain väkevää mutta varsin rumaa, en mitään sellaista, mitä huolisin kotiini. Mutta reaktioni oli selvästikin epätavallinen, koska hänen taidettaan, kuten artikkeleista ilmeni, on myyty ja myydään edelleen verrattain kovaan hintaan.

Kaikki tämä oli mielenkiintoista luettavaa, mutta varsinaisesti minua ei saanut havahtumaan taiteilija itse vaan hänen vaimonsa Marianne Hatherley.

Marianne kuoli kymmenen vuotta sitten. *Traaginen onnettomuus*, lehtijutuissa sanottiin. *Hukkui*, ei sen tarkemmin. *Paikallissessa kalliomuodostumassa* nimeltä Leskenpeili. Kirjoitin tietysti nimen muistiin, onhan se hätkähdyttävä. Etsin lisätietoa, mutta sitä oli niukasti: surullinen pätkä jossain tekstissä ja toisessa maininta, eikä sen jälkeen mitään. Tyhjä aukko siinä, missä olisi kuulunut olla nainen. Olen työssäni ollut niin paljon tekemisissä surun kanssa, että tiedän noiden tyhjien aukkojen sisältävän aina enemmän kuin miltä ensi silmäyksellä näyttää.

Tyttärestä löysin vain yhden maininnan. Ivy on ainoa lapsi. Hän oli äitinsä kuollessa noin kahdeksanvuotias ja on nyt siis kahdeksantoista. Aikuisuuden kynnyksellä siinä vaikeassa iässä, jossa niin moni asia voi mennä pieleen samaan aikaan kun niiden pitäisi asettua kohdalleen ja johdattaa nuori ihminen elämäntielle.

Pyörittelen rattia ja väistelen tummia lätäköitä samalla kun muistelen, mitä Tom sanoi puhelimessa.

”Luulen että hän on riivattu.”

Riivattuko?

En halua ajatella sitä, riivausta. Mutta minun on pakko.

Riivaus on erittäin värittynyt sana: se tuo mieleen kauhuelokuvia ja sensaatio-otsikoita jopa vuosikymmenten takaa. Filmeistä tun-

netuin on *Manaaja*. Kalpeana tärisävä Linda Blair, raajat oudosti vääntyneinä, päästelee syvältä kurkusta epäinhimillisiä ääniä. Hänen päänsä kääntyy ja sänky tutisee. Katsoin elokuvan neljätoistavuotiaana äidin kiellosta huolimatta – olin yökylässä muuttaman tytön kanssa, jotka kirkuivat ja nauroivat ja väittivät, etteivät saisi nukuksi moneen päivään. Minä en kirkunut. Uskottelin itselleni, että elokuva oli hupsua liioittelua.

Mutta en nukkunut moneen päivään.

Kun vuosia myöhemmin opiskelin oikeuspsykologiksi ja työskentelin vankien ja sosiopaattien parissa Maudsleyssä ja muualla, aloin ymmärtää, miksi se elokuva edelleen kylmää katsojia sydänjuuria myöten. Syynä eivät ole pelkästään oksennus tai pyörivä pää vaan se, mitä ne merkitsevät. Ensinnäkin riivattu menettää hallinnan, kun jokin näkymätön voima riistää häneltä ajattelun, kehon ja puheen. Kyseessä on pahin mahdollinen yksityisyyden loukkaus, minän lopullinen menetys. Se oli elokuvan tekijöiltä neronleimaus.

Lisäksi *Manaaja*-romaanin kirjoittaja ja elokuvan käsikirjoittaja antoi demonille *luonteen*. Persoonallisuuden. Ajoittain tappavan purevan huumorintajun. Se tekee demonista entistä pelottavamman, koska se saa demonin tuntumaan hyvin todelliselta. Vaikkei se ole.

Ja tässä minä nyt ajan kohti jyrkänteelle rakennettua vanhaa taloa tapaamaan kahdeksantoistavuotiasta tyttöä, joka isänsä mukaan *ei ole enää oma itsensä*, vaan saattaa olla riivattu.

En tietenkään usko demoneihin, paholaisiin tai pahoihin henkiin, jotka kärkeisivät tilaisuutta vallata meidät. Olen edelleen järki-ihminen, rationalisti, empiristi ja psykologi. Paneudun työväni tosiasioihin: sairauksiin, traumoihin, ajattelun kaavoihin, jotka kuormitettuna vääntyvät ja särkyvät. Olen tavannut ihmisiä, jotka kuulevat omiaan ja näkevät omiaan. Olen kohdannut esimerkkejä siitä, miten aivot voivat kääntyä itseään vastaan.

Ja lopulta olen oppinut – olemalla hyvä psykologi ja pikkulapsen äiti – että *Manaajaa* voi lukea aivan toisella tavalla. Elokuvalle ei itse asiassa ole mitään tekemistä syyrialaisen tuulidemoni Pazuzun kanssa tai tytön, joka pystyy kävelemään ylösalaisin kuin hämähäkki, vaan *Manaaja* on lapsiperheen vertauskuva. Ensin kodissa vallitsee täysi rauha ja järjestys, mutta sitten sitä alkaa hallita kehdossa makaava pienokainen, joka kääntää kaiken pälaelleen ja saa aikuiset miehetkin itkemään uupumuksesta, pienokainen, joka parkuu milloin sattuu, puhuu kielillä ja usein sotkee vanhempansa paskaan, pissaan ja limetinvihreään yrjöö.

Vastasyntynyt *riivaa* kodin.

Sen oivallettuani ja pidellessäni pikkua Minniä sylissäni pääsin yli pelosta, joka minulle oli jäänyt siitä elokuvasta. Kunnes Minnie katosi. Enkä enää ollut hänen pauloissaan.

Jälleen kyynleet ovat lähellä.

Pidän ne loitolla tuijottamalla tiukasti edessä jatkuvaa hämää tietä. Etsimällä risteystä. Tom varoitti, että sitä voisi olla vaikea löytää. Etsi kylttiä, jossa lukee MUNIA.

Tuossa on kyltti, jossa lukee MUNIA.

Käännyin päätieltä soratielle, joka kaartaa sivuun kohti rannikkoa. Paljaat jyrkänteet vetävät katseeni puoleensa, ja hidastan vauhtia, kun näen piikkiherneiden joukossa aukon, josta avautuu erikoinen näkymä syvälle alas.

Kallioiden välissä on tumma, luonnottoman täydellinen veden täyttämä ympyrä, joka näyttää taivaalle katsovalta kiillotetulta, mustalta silmältä. Tuoko se on? Onko tuo Leskenpeili, kallio muodostuma missä Marianne Hatherley kuoli?

Se katoaa jopa nopeammin kuin tuli näkyviin, sillä nyt etsin taloa.

Tesoroa.

Ja tuolla se on.

Talo on kylän ulkopuolella yksinäisellä paikalla merelle päin antavan rinteeseen puolivälissä. Rakennus on Yrjöjen ajan tyyliä, kolmikerroksinen ja vaaleaa kiveä. Ikkunat ovat tummia ja ilmeettömiä näin rumalla ilmalla. Tämä on talo, jonka osti ja ylevöitti, kuten Tom minulle eilisiltana kertoi, muuan kaivosmies, joka muutti Meksikoon ja rikastui siellä. Hänen nimensä oli John Trevanion. Ja hän palasi sieltä *aarteiden* kanssa. Siksi talolla on aarretta tarkoittava erikoinen espanjankielinen nimi.

Kun pysäytän auton ja avaan oven, tunnen talon painon ja läsnäolon, jonkinlaisen ilmaan sekoittuneen odotuksen. Kuuluu vain tuulen ujellusta, jostain kaukaa lокkien itkua ja meren rehevää, etäistä tyrskettä. Pihasora narskuu lenkkareideni alla, kun kävelen lähemmäksi. Ja sitten huomaan varjon puoliksi piilossa toisen kerroksen ikkunassa. Se saa minut jähmettymään.

Joku seisoo siellä ja näkyy heikosti siluettina. Tyttö. Hänen täytyy olla Ivy Hatherley. Hän katselee hievahtamatta pihalle. En erota hänen kasvojaan, mutta hahmotan hartioiden ääriverit ja pään kallistuksen. Katsoessani lokki kiittää ohitseni kirkaisten vilisti ja pilkallisesti, häiritsevästi, ja saa minut vilkaisemaan sivuun. Sitten käännän katseeni takaisin.

Ikkunassa ei ole enää ketään.

3. luku

Ikkunassa ei ole enää ketään.

Ei todellakaan. Talo on hiljainen. Huokaisen hitaasti ja astelen edelleen tuntien vastaan ottamani tehtävän raskaan painon. Ivy Hatherley on kahdeksantoistavuotias, eristyksissä ja – jos Tom on oikeassa – syöksykierteessä kohti pimeyttä. Olen sulkenut pois kakodemonit, mutta mahdollisia syitä on lukuisia: psykoosi, huumeet, dissosiaatiot ja pahimpana kaikista skitsofrenia. Hän on kahdeksantoistavuotias, sangen varhainen ikä skitsofrenialle joskaan ei lainkaan harvinainen, sillä nuorilla naisilla ensimmäiset oireet ilmenevät yleensä 18–24 vuoden vanhana.

Nämä mahdollisuudet pelottavat minua. Mutta ne eivät saisi pelottaa, tähän on minun työtäni.

Kun lähestyn ovea, se avautuu ennen kuin ehdin koputtaa. Tom Hatherley täyttää ovensuun, hän on pitkä, hoikka ja tummatukkainen, ja hänen teräväpiirteiset ääriviivansa erottuvat selvästi sisältä tulevaa valoa vasten. Hänellä on yllään avokaulainen valkoinen pellavapaita. Se on absurdin valkoinen vastakohta rusketuneelle kaulalle ja tummille rintakarvoille. Paidan päällä on rypyinen samettinen pikkutakki, punaviinivärinen ja varmaankin kalliimpi kuin minun autoni. Hänellä on pikkusormessa antiikkisormus ja toisessa korvaledessä hieno pieni safiirinappi.

Tom Hatherley näyttää mieheltä, joka pitää tarkkaa huolta ulkonäöstään mutta haluaa antaa vaikutelman, ettei näe sen eteen vaivaa. Vaikuttaa myös siltä, että hän on veistos itsekin – hän on

lihaksikas ja hyvässä kunnossa luultavasti siksi, että on hakanut kiveä taltalla. Komea tumma tukka on kuitenkin alkanut harmaantua. Rento machomiehen salskeus hälvenee.

”Löysit meidät”, hän sanoo kuin olisin läpäissyt testin.

”Ei ollut kovin vaikeaa. Melkoinen talo. Tekee vaikutuksen.”

Hänen toinen suupielensä nytkähtää. ”Niin kuulemma.”

Hän astuu sivuun ja seuraan häntä eteisaulaan.

”Tesoro, valot neljäkymmentä!” hän huudahtaa jollekulle tai ei kenellekään. Aula kirkastuu heti kuuliaisesti eloon: kattoon upotetut lämminsävyiset lamput valaisevat sileää laastiseinää, vaaleita lattiaita ja yhtä hänen rujoista mutta puhuttelevista veistoksistaan, joka on sijoitettu täydellisesti valokeilaan. Kaikki henkii modernin taidegallerian tai kalliin kylpylän huolellisesti harkittua seesteisyyttä.

Hiljaisuus on intensiivistä. Tämä ei ole miellyttävää hiljaisuutta vaan jotain syvempää. Tarkoituksellisempaa. Aulan seinillä on taidetta, isoja maalauksia, nykyaiteeseen kallistuvia mutta mieltä horjuttavia: väreiltään tummia rohkean abstrakteja hahmoja, joiden asennoissa on jotain alkukantaista. Sellaista taidetta, joka häiritsee ajatuksia, vaikkei katsoja oikein tiedä miksi.

”Omasiko?” minä kysyn.

”Eivät.” Hän sulkee käytävän varrella oven, kun tulee se kohdalle. ”Eivät kaikki. Pari noista on Ivyn nuoruudentöitä. Jotkut ovat Mariannen. Minun... vaimoni.”

Siinä se tuli. Viivyttelevä varjo.

Vilkaisen häneen, mutta hän on jo lähtenyt liikkeelle, ja seuraan häntä peremmälle. Siirrymme ja istuudumme valtavaan, alikalustettuun olohuoneeseen, jota hallitsevat isot ikkunat: niistä näkyy pilvistä taivasta ja kaukana merta. Horisontti on tummaa, keltaiseen vivahtavaa harmaata – aurinko laskee talven synkkien harsojen taakse.

”Kahvia?” Tom kysyy.

”Kiitos.”

”Hyvä. Tarvitsen itsekin.”

Hän katoaa ilmeisesti keittiöön.

Istun yksinäni. Jostain päin taloa kuuluu musiikkia. Vanhaa ja silti nuorta musiikkia. Bob Dylania, sanoisin. En kuitenkaan ole varma. Se ei sovi tähän taloon. Sitten musiikki lakkaa, sen kai katkaisi toisessa kerroksessa Ivy, ärtyneenä tai pitkästyneenä. Tai koska yrittää kuunnella tätä ensimmäisen kerroksen keskustelua.

Katselen olohuoneessa ympärilleni. Se on avara ja valoisa, mutta siellä on liian tyhjää. Kuin jotain tai joku puuttuisi.

Yrjöjen ajan tyyllisen takan reunalla nojaa seinään kourallinen valokuvia. En vakoile, minä sanon itselleni, vaan teen tätä vanhasta tottumuksesta. Katson ensimmäistä nopeasti: Tom nuorempana takanaan ilmeisesti Tesoro retuperällä joskus kauan sitten. Hänen hymynsä on tyytyväinen, mutta siinä on myös turhamaisuutta. Vaikutelmaa vahvistaa se, että hän on ilman paitaa. Kieltämättä hän on paidattomana edukseen.

Seuraavassa kuvassa nainen istuu nurmikolla räätälinasennossa. Hän nauraa kameralle. Hänen täytyy olla Marianne. Hymy on leveä, auringon valaisemat hiukset ovat vapaana, hänellä on monta kaulakorua ja rannerengasta. Hippityttö. Vieressä istuu vanhempi nainen, käsi hyväntahtoisesti Mariannen olalla. Tämän naisen hymy on heikompi, hillitympi, mutta syvä ja vilpitön. Otan valokuvan käteen, katson kääntöpuolta ja näen naisen käsialaa. Varmaankin Mariannen.

Mazzy & Miriam, Porth Joke

Hänellä oli siis lempinimi. Mazzy. Sopii hänelle.

Lasken kuvan kädestä ja siirryn reippaasti seuraavaan.

Sillä tämä kuva pysäyttää minut.

Marianne taas, tällä kertaa rannalla kainalossaan pikkutyttö, seitsemän tai ehkä kahdeksan vuoden ikäinen. Ivy. *Ivy Hatherley*.

Tyttö on tullut äitiinsä mutta myös isäänsä: aito sekoitus. Marianne nauraa tässäkin, mutta Ivy ei. Hän tuijottaa objektiivin totisena ja etsiskelevänä, kuin näkisi valokuvaajan eikä oikein luottaisi häneen.

Jokin kiristää rintaani. *Minnie oli suunnilleen tuon ikäinen.*

Lasken kuvan kädestäni ja astun kauemmaksi, hetki nykii minua. Pelkkä kuva äidistä ja lapsesta, mutta se saa oloni epä-vakaaksi.

Tom huikkaa. ”Anteeksi että kesti. Haaskasin aikaa oikeiden kuppien etsimiseen. Tätä kahvia ei voi kaataa väärin kuppeihin.”

Räpäytän silmiäni. ”Minä juon marketin oman merkin kahvia. Enpä taida osata arvostaa hienoa kahvia.”

”Tuo on sama kuin sanoisi, ettei pidä musiikista, koska radio on rikki.” Hän suo minulle lyhyen, huvittuneen huokaisun. ”Ole hyvä. Atitlania Guatemalan ylängöiltä. Jos tämä ei tee sinusta parempaa ihmistä, olen epäonnistunut isäntänä.”

Hän laskee tarjottimen pöydälle. Kupit ovat luuposliinia. Hän kaataa teatraalisesti ja tarjoaa sitten sokerikkoa, joka näyttää valkoisesta onyksista veistetyltä.

”Talosi ei vastaa odotuksiani”, minä sanon.

”Ai koska se on siisti? Vai koska siinä on tiettyä estetiikkaa?” Tom kohottaa toista kulmaansa. ”Useimmat ihmiset ovat pettyneitä siitä, etten asu sikolätissä. Mutta minä uskon täsmällisyyteen. Taide alkaa viivasta, ja viiva alkaa selkeydestä.”

Olemme hiljaa, kun kokoan havaintojani yhteen. Hän on teenäinen, hän on myös komea ja kaunopuheinen. Vastustan halua olla hänelle mieliksi.

”No niin, Tom. Puhutaanpa Ivystä.”

Hän vetää pitkään henkeä, ja ensin minusta tuntuu, että hän vaipuu taas eilissillan kiusaantuneisuuteen, mutta ei.

”Hän on ollut tällainen useita kuukausia”, Tom yhtäkkiä sanoo. ”Se alkoi pienestä. Hän... vetäytyi. Ystävistään. Koulusta.

Yksityiskoulusta Trurossa. Hänen oli määrä aloittaa Sladessa tänä vuonna. Sai peräti opiskelupaikan, hänellä on lahjoja. Mutta hän ei mennyt.”

”Rankkaa.”

”Hän sanoi, ettei voi muuttaa täältä pois.” Tom huokaisee. ”Luulin sitä teinijutuksi, hormonijutuksi. Ehkä hänen sydämensä oli särkynyt. Mutta sitten...”

”Hän muuttui?”

”Hän muuttui. Rajusti. Ja tilanne paheni. Toisinaan hän kirkuu ja saa hepulit. Jonkinlaisia kohtauksia. Hän jopa puhuu... vierailla äänillä. Pimeitä kieliä, siansaksaa. Hän sanoo jälkeenpäin, ettei muista siitä mitään. Hän itkee ja ulvoo unissaan.” Tom nielaistaa, ylimielinen rentous vähenee. ”Ja hän käyttäytyy muutenkin oudosti. Huolestuttavasti.”

”Millä tavoin huolestuttavasti?”

Tom empii ja myöntää sitten: ”Seksualisoituneesti.”

Vaistoan, ettei hän halua selittää tarkemmin ainakaan nyt, joten kysyn: ”Entä muuta?”

”Hän maalaa... tiettyjä aiheita.”

”Millaisia?”

Tom nielaistaa kovaa. ”Hukkuvia ihmisiä. Vieraita kasvoja. Tai”, hän katsoo suoraan minuun, ”tuttuja naamoja. Niitä on vaikeampi sivuuttaa. Ne katsos ovat liian todellisia. Kuin hän näkisi asioita, joita ei ole vielä tapahtunut.”

Sisäistä sanat ja jatkan edelleen: ”Onko hän satuttanut itseään? Tai muita?”

”Ei.” Tom pudistaa päätään, mutta sanoo sitten: ”Niin no, oli se kissa.”

Kohotan toista kulmaani. ”Kissa?”

”Naapurin kissa”, hän vastaa ja peittää hetkeksi silmänsä käsillä kuin häpeäisi. ”Se katosi.” Nyt hän mumisee. ”Ivy kuitenkin maa-

lasi siitä kuvan. Kuolleen. Muutama päivä ennen kuin löysimme raadon pihalta.”

Nyökkään pitäen kasvoni ilmeettöminä. ”Ja oletko vienyt hänet lääkäriin?”

Jälleen tulee hiljaista.

Juon kahvia ja kysyn tyynesti: ”Tom, onko hän käynyt tutkitavana? Lääkäriissä?”

”Ei. Hän ei suostu. Jos otan puheeksi lääkärit, varsinkin sairaalat ja psykiatrit, hän saa raivarin. Olen sanonut hänelle, että sinä olet terapeutti.”

”Se minä olenkin, ainakin nykyisin.”

Hän nyökkää eikä sano mitään. Miehekkään olemuksen alla on jotain kolhittua ja hämmentynyttä. Mietin, mahtaako hän oikeasti pelätä tytärtään.

Esitän päällimmäisen kysymyksen: ”Tom, kun sanoit, että Ivy saattaa olla riivattu, tarkoittiko kirjaimellisesti?”

Hän puuskahtaa. ”En tietenkään. En minä mikään mieli-puoli ole. Puhuin kuvaannollisesti, siinä kaikki. Ja halusin herättää sinun huomiosi.” Hänen katseensa siirtyy ikkunaan. ”Mutta en valinnut sanaa umpimähkään. Tuntuu nimittäin, että jokin on ottanut vallan hänen sisällään. Siepannut hänet. Tiedän, ettei kyse ole demoneista tai mistään sellaisesta, mutta...” Hän hapuilee sanoja. ”En tiedä, mitä tämä on. Ja se on vielä pahempaa.”

Nyt sujuu hyvin, tämä on hedelmällistä, mutta meidät keskeytetään, ja Tom suoristautuu äkkiä ja katsoo vasemmalle. Ovella seisoo joku. Varmaankin Ivy. Sievä nuori nainen. Heissä on ehkä hieman yhdennäköisyyttä. Korkeat poskipäät, nyt kun hiukset on sidottu nutturalle. Hän ei näytä vihaiselta, hän näyttää maltilliselta, kutsuvalta, tyytyväiseltä.

Ivy? Häiriintynyt nuori, jota isänsä sanoo kuvaannollisesti riivatuksi?